



PROTOKOLL

03.02.2016 nr 8

**Eesti maaelu arengukava 2014-2020 seirekomisjoni
kaheksas istung**

Algus kell 14.00, lõpp kell 16.15

Juhatas Illar Lemetti
Protokollis Stella Vogt

Võtsid osa: Illar Lemetti, Marko Gorban, Toomas Kevvai, Külli Kaare, Marika Ruberg (Sigmar Suu asendusliige), Erkki Miller (Mai Talviku asendusliige), Taavi Kand, Eve Vares, Liis Palumets, Ando Adamson (Gaidi-Christel Jaansen-Mölderi asendusliige), Jaan Sõrra, Kaja Peterson, Kalmer Visnapuu, Leho Verk, Liia Lust, Liina Laineveer, Marina Kaas, Hanno Zingel (Marku Lampi asendusliige), Raili Mengel, Rando Värnik, Roomet Sõrmus, Sirje Potisepp, Tiina Saron, Piret Leskova

Puudusid: Sigmar Suu (asendas Marika Ruberg), Mai Talvik (asendas Erkki Miller), Gaidi-Christel Jaansen-Mölder (asendas Ando Adamson), Kaupo Sempelson, Marku Lamp (asendas Hanno Zingel), Merit Mikk, Raimond Strastin

Kutsutud: Euroopa Komisjonist Maret Suuroja, Maaelu Edendamise Sihtasutusest Madis Reinup, Maaeluministeeriumist Ove Pöder, Anneli Kimmel, Elar Neito, Katrin Rannik, Mati Tõnismäe, Merle Saaliste, Stella Vogt

Päevakord:

1. Sissejuhatus ja päevakava tutvustus – Illar Lemetti
2. Eesti maaelu arengukava 2014-2020 olulisemad muudatused – Ove Pöder
3. Arutelu
4. Kokkuvõte

Kõik materjalid on leitavad: <http://www.agri.ee/et/eesmargid-tegevused/eesti-maaelu-arengukava-mak-2014-2020/seire-ja-hindamine/seirekomisjon>

1. Sissejuhatus ja päevakava tutvustus – Illar Lemetti

Kuulati MAK 2014-2020 seirekomisjoni esimehe Illar Lemetti sissejuhatust ning päevakava tutvustust.

Illar Lemetti: Tegemist on Eesti maaelu arengukava 2014-2020 (edaspidi MAK) seirekomisjoni 8. istungiga. 2014. ja 2015. aastal toimunud seitsmel seirekomisjoni istungil konsulteerisime seirekomisjoniga MAKi meetmete valikukriteeriumide ja tingimuste, kommunikatsiooniplaani ja finantsinstrumendi strateegiadokumendi osas.

2015. aasta lõpuks käivitus enamuse MAKi meetmetest. Käesoleval aastal käivituvad täiendavalt finantsinstrumendid (veebruaries), kiviaia taastamise toetus (veebruaries), kvaliteedikavade raames toodetud toodete edendamine (märtsis), noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine (augustis), kvaliteedikavades osalemine (novembris). Samuti on sel aastal kavas investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks suurprojekti ning põllumajanduspotentsiaali taastamise meetme taotluste vastuvõtt, kuid nende taotlusvoorude toimumisaeg on hetkel veel lahtine. Järgmisse aastasse jääb ainsa meetmena piirkondliku veekaitse toetuse avanemine, mis on tingitud meetme nõuete ülevaatamise vajadusest.

Eelmise aasta lõpu seisuga oli MAKi raames kohustusi üles võetud 141 miljoni euro ulatuses (14,2% eelarvest) ning väljamakseid tehtud 52,4 miljoni euro ulatuses (5,3% eelarvest). Käesolevaks aastaks kavandatud MAK toetuste eelarve (summa, mille ulatuses on võimalik võtta meetmete raames kohustusi) on 186 miljonit eurot.

Täna sel seirekomisjoni istungil on kavas seirekomisjoniga konsulteerida MAKi esimese muudatuste paketi osas.

Seirekomisjon on otsustusvõimeline ja selle istung toimub, kui sellest võtavad osa vähemalt pooled komisjoni liikmetest ja komisjoni juhataja (27-st 14 liiget).

MAK kiideti Euroopa Komisjoni (edaspidi EK) poolt heaks 2015. aasta 13. veebruaril. Praeguseks on möödunud aasta esimeste meetmete rakendamise algusest ning rakendamise käigus saadud kogemustest tulenevalt on ilmnenud vajadus esimeste muudatuste järele.

Vastavalt MAK 2014-2020 seirekomisjoni töökorrale on seirekomisjoni ülesanne arengukava muudatuste korral nende kohta arvamuse avaldamine.

MAKi muudatused saadeti seirekomisjoni liikmetele tutvumiseks 26. jaanuaril. Koos muudatustega saadeti kaaskiri, mis selgitab, kust erinevad muudatused dokumendis on leitavad. Lisaks on seirekomisjoni liikmetele saadetud muudatustega MAKi tervikversioon.

Kuna 2014-2020 perioodil tuleb seirekomisjoniga konsulteerida kõigi arengukava muudatuste osas, siis on võrreldes eelmise perioodiga seirekomisjonile esitatavate muudatusettepanekute arv oluliselt kasvanud. Kokku on seirekomisjonile esitatud muudatuste pakettis üle 100 muudatuse, millest olulisematest teeme eraldi ülevaate.

MAKi muudatuste pakettis sisaldub erinevaid muudatusi:

- muudatused, mis EKga läbirääkimiste käigus jäid arengukavast välja, kuna vajadid täiendavat ettevalmistust (nt niisutusinvesteeringud, põllumajanduspotentsiaali taastamise meede);
- muudatused, millega täiendatakse teatud elementide rakendamiseks nende kirjeldust (nt lihtsustatud kulumeetodite kasutamine teatud meetmetes, finantsinstrument);
- muudatused, mille vajadus tuleneb senisest rakendamisest (nt teatud meetmete hindamiskriteeriumid, toetusmäärad ja -summad);
- tehnilised muudatused.

Esimese muudatuste pakettiga ei ole meie eesmärgiks uue maaelu arengukava väljatöötamine.

Kui me vaatame, kui palju neid muudatusi on ja kui palju oli aega muudatuste läbiviimiseks, siis kui me tänase päeva lõpuks, pärast seda kui oleme olulisemad muudatused läbi rääkinud, jõuame arusaamisele, et arvamuse avaldamiseks oleks seirekomisjonil vaja aega juurde, siis oleme nõus andma aega kuni 9. veebruarini.

Kaja Peterson: Mida me täna otsustada saame? Tõenäoliselt kõik seirekomisjoni liikmed, kes esindavad erinevaid organisatsioone, tunnevad, et saadetud materjal oli liiga mahukas, et see üle vaadata paari nädala jooksul organisatsioonisiselt. Saan aru, et selliseid muudatusi hakkab tihemini tulema ja nad on väga mahukad. Kas olete mõelnud, et enne

muudatuste tegemist oleks vajalik korraldada konsultatsioone erinevate valdkondade esindajatega, et läbi rääkida muudatused ja seirekomisjoni istung toimuks üksnes üksikasjade täpsustamiseks ning hääletamiseks. Võttes arvesse seda, et praeguste muudatuste puhul on tegu sõnastustega, numbritega, eelarvetega, siis ettevalmistusperiood oli liiga lühike.

Illar Lemetti: Võime rääkida ka sellest, kuidas eeltööd teisiti teha ja võib olla ajatelge pikendada. Seirekomisjonil ei ole kohustust hääletada või midagi heaks kiita. Seirekomisjoni ülesandeks on arvamust avaldada muudatuste kohta. Miski ei takista meid lisaaega andmast, et kõigil seirekomisjoni liikmetel oleks võimalik arvamust avaldada, kui keegi tunneb, et ei ole olnud piisavalt aega materjalidega tutvumiseks.

Otsustati:

1.1. Istungi päevakava heaks kiita.

2. Eesti maaelu arengukava 2014-2020 olulisemad muudatused – Ove Pöder

Kuulati Maaeluministeeriumi maaelu arengu osakonna nõuniku Ove Pöderi ettekannet Eesti maaelu arengukava 2014-2020 olulisemate muudatuste kohta.

Ove Pöder: Meetmest 5 „Loodusõnnetuses ja katastroofides kahjustunud põllumajandusliku tootmise potentsiaali taastamine ning asjakohaste ennetusmeetmete kasutuselevõtmine“ toetuse saamise eelduseks on Veterinaar- ja Toiduameti või Põllumajandusameti kinnitus taime- või loomakahjustuse esinemise kohta ning selle kohta, et on hävinud vähemalt 30% ettevõtte kahjustatud valdkonna põllumajanduslikust potentsiaalidest.

Jaan Sõrra: Mida mõeldakse „30% põllumajanduslikust potentsiaalidest“ all? Kas see on loodetud saak? Või kui nt on kolm looma ja üks hukub, kas siis saab toetust?

Elar Neito: 30% põllumajanduslikust potentsiaalidest on EK poolt ette antud.

Jaan Sõrra: Kuidas seda 30% arvestatakse?

Elar Neito: Selle, mismoodi seda protsenti arvestatakse, defineerime me meetme määruuses. On variandid, kas vaadata senist müügitulu, loomade arvu, kahjustada saanud pinda vms.

Jaan Sõrra: Ütleme, et on nt teraviljapind. Kust Te võtate selle, kas potentsiaal on 10 tonni ha või 5 tonni ha kohta. Seda on ju võimatu kindlaks teha.

Elar Neito: Selle täpsem defineerimine toimub meetme määruse tasandil. Lõplikku vastust anda ei saa.

Leho Verk: Teravili ei lähe arvesse.

Illar Lemetti: Teravilja kasvatamisel tootmispotentsiaali kahjustumine ei lähe arvesse. Räägime ainult mitmeaastastest taimedest (viljapuud) või elusloomadest.

Ove Pöder: Meetme 4 „Investeeringud materiaalsesse varasse“ tegevuse liigi 4.2 „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“ puhul lisatakse sihtgruppi ka mittetulundusühingu (edaspidi MTÜ) vormis tegutsevad tunnustatud tootjarühmad.

Tiina Saron: Kuidas seda on mõeldud? Mittetulundusühingute seaduse järgi on MTÜdel teistsugused õigused ja volitused kui on tulundusühingutel (edaspidi TÜ). Kas Te selgitaksite seda tausta?

Nt Eesti Piimaliit on ka MTÜ. Kas sel juhul saaks ka Eesti Piimaliit osaleda neis MAKI toetuskeemides?

Ove Pöder: Vastan teisele küsimusele. Kui Eesti Piimaliit on lasknud end tunnustada tootjarühmana, siis on vastus „jah“.

Tiina Saron: Eesti Piimaliidul ei ole võimalik lasta end tootjarühmana tunnustada.

Taavi Kand: Kui me tunnustame sarnaste nõuete alusel nii TÜde kui MTÜde vormis

- tegutsevaid ühinguid, siis meil ei ole põhjust neid ka antud meetme juures eristada. Tunnustust saada on olnud võimalik neil ühtemoodi, kui nad kõigile nõuetele vastavad. Alguses me jääme ainult TÜde juurde selle meetme puhul, aga tegelikult ei ole see põhjendatud, kuna tunnustamise juures on nad mõlemad võrdselt tunnustatavad.
- Tiina Saron: Kas see tähendab seda, et MTÜ, kes saab tootjarühmana tunnustatud, saab osaleda kõikide meetmete toetuskeemides, kus on ette nähtud tootjarühma osalus, k.a suurprojekti toetuskeemis?
- Taavi Kand: See ei tähenda automaatselt, et see laieneb kõikidele teistele meetmetele.
- Leho Verk: Võtmata seisukohta, siis kas see ei ole vastuolus sellega, et tootjarühmana tunnustamiseks peaks olema mingisugune müügitulu, kuid MTÜl ei saa müügitulu olla?
- Jaan Sõrra: Miks ei saa?
- Taavi Kand: Müügitulu saab olla. MTÜ ei saa lihtsalt oma tulu jaotada.
- Kalmer Visnapuu: Kui MTÜ teeb sama tööd nagu tootjarühm, on tunnustatud tootjarühmana, esindab ettevõtjaid, kes on ühinenud MTÜ vormis ja müüvad oma toodet, siis ma arvan, et samasugune lähenemine on õigustatud sõltumata vormist.
- Tiina Saron: Kus see täpsemalt defineerinud on? Tootjarühma tunnustamisega on aastate jooksul olnud palju probleeme ja seda oleme ka varem seirekomisjonis tõstatanud. Tänapäeval ei ole paljud tootjad saanud end lasta tootjarühmana tunnustada. Nt E-Piimal on üks liige, kellele pank on teinud ettekirjutuse, et ta ei tohi müüa oma piima mitte ühele ettevõttele, vaid kahele. See on saanud takistuseks nõude täitmisel. Kui nüüd teeme ukse lahti MTÜdele, kuidas see võrdne kohtlemine nende kahe grupi vahel peaks hakkama toimuma? Sel juhul peaks ära parandama ka need nüansid, mis täna on takistanud tegelikke tootjad laskmast end tootjarühmana tunnustada. Soov on mitte algatada diskussiooni praegu, aga saada täiendavaid materjale, et esitada kirjalikke seisukohti.
- Taavi Kand: Tootjarühma tunnustamise nõuded on seaduses ja määruuses sätestatud. Nendega saab tutvuda.
- Liina Laineveer: Tootjarühmana tunnustamise nõuded ei ole üheselt sätestatud. Kui hakata seadust ja määrust lugema, siis tekib rida küsimusi, millele ei saa vastuseid. Nõuded peaksid olema kõigile arusaadavad ja ühtemoodi tõlgendatavad, mis tagaks läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise.
- Seoses MTÜde teemaga võiks kogu seirekomisjonile saata täiendava materjali, mis seletab ära, mille alusel on selline muudatus välja töötatud. Siis saaks selgeks, missuguse info me oma liitudes või ühendustes peaksime edasi andma.
- Taavi Kand: Info on selline, et kõik tunnustatud tootjarühmad, kes tunnustada saavad ja vastavad tunnustamise nõuetele, saavad selle meetme alt toetusele juurdepääsu. See on selle muudatuse sisu. Selle muudatusega me ei muuda tunnustamise reegleid.
- Sirje Potisepp: Kui suur see tung saaks olema? Mis Te olete prognoosinud? Teatavasti meetme eelarve on kokku 67 miljonit eurot. Eelarve on üks väiksemaid, samas mille järele on nõudlus kõige suurem. Nüüd me laiendame sihtgruppi, seega Teil peaks olema oma nägemus potentsiaalsest sihtgrupist.
- Kalmer Visnapuu: Täna ei ole ühtegi MTÜd tunnustatud tootjarühmana. Ma arvan, et see muudatus suurt koormust meetmele ei tekita.
- Sirje Potisepp: Miks me teeme siis muudatusi? Tavaliselt on muudatuste juures prognoosid.
- Marko Gorban: Nii tootjarühmade meetme kui tootjarühmade tunnustamise tingimused oleme kõik siin seirekomisjonis läbi rääkinud. See, et MTÜd võivad tootjarühmana tunnustust saada, see ilmselt ei tule kellelegi üllatuseks. See, millest Taavi Kand räägib, on see, et me ühe ebaloogilise koha parandame MAKis ära.
- Illar Lemetti: Me ei oska seda öelda, kui palju MTÜsid soovib end tunnustada lasta.
- Liia Lust: Esimene tootjarühmade tunnustusvoor on ära olnud, aga nad on esimese aasta toetust saanud. Kas ka neile tootjarühmadele laieneb maksimaalse võimaliku toetussumma muudatus programmiperioodi kohta?
- Ove Pöder: Jah.

Tegevuse liigil 10.1.1 „Keskkonnasõbraliku majandamise toetus“ on üheaastane alaskeem ehk täiendav veekaitse lisategevus, kus on võimalik võtta ambitsioonikam talvise taimkatte kohustus (vähemalt 50% toetusõiguslikust maast panna talvise taimkatte alla) ja selle soodustamiseks on kavas suurenda ühikumäära 2 eurot ha kohta aastas, mida kohustusluse maa kohta makstakse, 5 euronit ha kohta aastas.

Liia Lust: Kas selle kohta on statistikat, kui palju võeti lisakohustust esimesel aastal?

Marko Gorban: 320 taotlejat ja 136 tuhande ha kohta taotleti.

Kaja Peterson: Kui toimub ühikumäärade suurendamine, siis loomulikult meil ei ole midagi selle vastu. Küsimus on selles, et millel see suurendamine põhineb? Meid huvitab see, kas lisa 3 eurot ha kohta annab paremaid tulemusi. Kas on selle kohta analüüsi tehtud või millel see ühikumäära suurendamine põhineb?

Illar Lemetti: Selle kohta analüüsi ei ole tehtud. Kuna on tegu olulise meetmega, siis meetmesisene analüüs näitab, et on võimalik toetusmäära tõsta. See on põhjus, miks me oleme toetuse ühikumäära suurendamise ette näinud.

Ove Pöder: Keskkonnatoetuste puhul on ideoloogia selline, et hüvitatakse saamatajäänud tulu ja täiendavad kulutused ning neid on võimalik hüvitada ka osaliselt. Oleme pidanud eelarvelistest piirangutest tulenevalt osalist hüvitamist ka rakendama. Ehk et mõnes mõttes on toetuse määrade tõstmise õigustatud, kui me näeme rakendamise tulemusel, et vahendeid jääb üle ja oleme seni kompenseerinud saamatajäänud tulu või lisakulud osaliselt. Sellest tulenevalt me tuleme ka võib olla edaspidi selliste ettepanekutega seirekomisjoni ette.

Kaja Peterson: Aga tootjate arvamusega ei ole siin arvestatud, vaid see on ainult ministeeriumi eeldus, et see suurendab taotlejate arvu?

Illar Lemetti: Nagu ma ütlesin, me ei ole sellist uuringut läbi viinud.

Ove Pöder: Praegu kehtivas MAKis on mitmete meetmete puhul viide sellele, et on kavas rakendada teatud tegevuste puhul standardseid ühikuhindasid ja nüüd on see metoodika ja ühikuhinnad välja töötatud. Need puudutavad valdavalt teavitus- ja infoüritusi: täiendkoolitused, infopäevad, konverentsid. See puudutab meetme 1 „Teadmussiire ja teavitus“ kahte alategevust ja meetme 16 „Koostöö“ raames innovatsiooniklastri toetust, mille puhul on võimalik korraldada innovatsioonitegevuste tulemusi tutvustavaid üritusi. Seega oleks mõistlik tutvustustegevuste korraldamisel kasutada samasid ühikumäärasid.

Jaan Sõrra: Meil just lõppes Teadmussiirde komisjon. Ka seal olid standardiseeritud ühikuhinnad arutlusel. Me ei saa aru, kust tuleb see, et infopäeva korraldamise puhul on toetuse määr standardiseeritud ühikuhinna maksumusena 47 eurot ühe osaleja kohta ühel kalendripäeval? Nt kui korraldatakse 10 osalejaga (norm) infopäev, mis teeb toetusena kokku 470 eurot, siis selle rahaga ei ole võimalik infopäevi korraldada. Aasta tagasi oli see summa 1 150 eurot. Kui osalejaid on 30, siis tuleb välja ja on võimalik lektorile maksta. Ei ole sisulist vahet, kas saalis istub 20 või 30 inimest. PRIA maksab ühikuhinna järgi, aga tegelikult kulud on samad. Ainuke kulu on see, et paljundusmaterjali tuleb 20 eksemplari rohkem. Siin peaks muutma seda, et esimese 20 infopäeval osaleja kohta on ühikuhind kõrgem ja üle 20 osalejaga võib langetada ühikuhinda alla 47 euro. Ka Teadmussiirde komisjonis oldi samal arvamusel. Toon näite. Tahtsime Hiiumaal teha kitsekasvatuse kohta infopäeva. Tartus on Eesti Maaülikooli lektorid olemas, aga taotlust me ei esitanud, kuna kui tuleb 15 inimest kohale, siis sellega ei ole võimalik ka pooli infopäeva kulusid katta. Niiviisi ei ole võimalik infopäeva läbi viia. 10, 20 ja 30 osaleja kohta peaksid olema erinevad standardiseeritud ühikuhinnad ühe osaleja kohta. See hakkab ka taotlustest välja paistma ja seepärast taotlusi ka palju ei esitata. Oleme selle probleemiga kokku puutunud, et lektor jääb peaaegu tühjade kätega.

Illar Lemetti: Kas keegi kommenteeriks?

Toomas Kevvai: Meil on vastav uuring läbiviidud ja uuringu tulemus näitas 47 eurot ühe osaleja kohta. Ma saan aru, et Teie ettepanek on see, et standardiseeritud ühikuhind võiks olla alla 30 osalejaga suurem ja üle 30 osalejaga väiksem kui 47 eurot. Mida suurema

- osalejate arvuga infopäev, seda parem, ehk see kutsuks üles suurema osalejate arvuga infopäevi korraldama. Hiiumaa näite kohta ütleks, et kõiki infopäevi ei saa teha maksimaalse osalejate arvuga.
- Jaan Sõrra: Ma ei tea, mis firmalt Te selle uuringu tellisite, aga oleks võinud uuringu tegemisel konsulteerida ka suuremate organisatsioonidega, kes korraldavad infopäevi. Uuringu teostaja ei ole kellegagi ühendust võtnud, kuigi see on elementaarne.
- Toomas Kevvai: Uuring on kättesaadav meie koduleheküljelt. Seal näeb täpselt, kes on uuringu teostanud.
- Külli Kaare: Täpsustan, et me ei saanud võtta aluseks eelmist programmiperioodi, sest seal oli ette antud infopäeva kulu. Uuringu teostaja ei saanud tulla Teiega rääkima, kuna varem oli meetmes ette nähtud maksimumkulu ürituse kohta ja sealt see erinevus tuli. Sellel põhjusel ei saanud seda aluseks võtta.
- Jaan Sõrra: Sugugi mitte alati ei kasutatud seda maksimumkulu ära.
- Külli Kaare: Ikka kasutati. Teil oli määr ette antud eelmisel programmiperioodil.
- Jaan Sõrra: Väga harva me kasutasime selle maksimumkulu ära. Kui Te tahate väiksematele gruppidele infopäevi teha, siis selle peab ära muutma, sest muidu ei ole võimalik neid teha.
- Külli Kaare: Nagu ma Teadmussiirde komisjonis ütlesin, siis me vaatame üle, millised võimalused on lihtsustatud kulumeetodi muutmisel. Ühe võimalusena pakkusime välja, et infopäevade puhul minna tavaprotseduuri juurde tagasi (kuludokumentide alusel).
- Jaan Sõrra: Ei ole mõtet. Võimalus oleks, et esimest 10, 20 osalejat hinnata kõrgemalt.
- Toomas Kevvai: Paraku uuring näitab keskmiseks 47 eurot, kuid Jaan Sõrra argument on arusaadav. See uuring ei võtnud arvesse mastaabiefekti. EK jaoks on oluline, et me jääme uuringu tulemuse juurde. Üks võimalus oleks see, et kuni 20 osalejaga on ühikuhinnaks 57 eurot, 20-40 osalejaga 47 eurot ja üle 40 osalejaga 37 eurot. Kas see oleks aktsepteeritav?
- Jaan Sõrra: Peaksime läbi rehkendada. Kui nt keskmiselt on 30 osalejat ja nagu varem oli 1 150 eurot infopäev, siis oli võimalik infopäev nii ära korraldada, et tasu sai lektor ja ka korraldajale jäi 10 protsenti. Kui sellest lähtuda, siis peaksime uued ühikuhinnad määrama.
- Toomas Kevvai: Siis me peaksime uue uuringu tegema.
- Jaan Sõrra: Seda me näeme ka eelmiste aastate pealt ja seda on ka PRIAst näha, et kui palju on mille peale kulunud. Kui kogu aeg on kümne inimese kohta antud 1 150 eurot, siis kas me oleme seda raha raisanud kümme aastat, kui nüüd saame ainult 470 eurot?
- Ove Põder: Meetme 4 „Investeeringud materiaalsesse varasse“ tegevuse liigi 4.1 „Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks“ puhul lisatakse horisontaalse eelistusena vedelsõnnikulaoturite ostmise. Tegemist on keskkonnaeesmärkidel tehtava täiendusega.
- Kaja Peterson: Et ammoniaak ei lenduks, siis vedelsõnnik peab olema nelja tunni jooksul mulda viidud. Kas tehnikale seatakse ka täiendavaid nõudeid?
- Illar Lemetti: MAKis me täpsemaks ei lähe. Seda küsimust on võimalik edasi mõelda, kas tahame vedelsõnnikulaoturitest kindlat liiki eelistada. Laiem mõtlemine siin taga oli see, et analüüsisime, milliseid investeeringuid võiksime eelistada, mis panustaksid keskkonnahoidu. Praegu oleme jäänud vedelsõnnikulaoturite juurde, mida on võimalik selgelt esile tuua.
- Rando Värnik: Peaksime ära defineerima, millest on jutt. Sõna „vedelsõnnikulaotur“ jääb liiga üldiseks.
- Elar Neito: Need on ära defineeritud määruse tasandil (määruse lisa loetelus toodud). MAK on lihtsalt üldisema sõnastusega.
- Ove Põder: Meetme 4 „Investeeringud materiaalsesse varasse“ tegevuse liigi 4.2 „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“ puhul on nii horisontaalsed eelistused kui ka eelistused erinevatele sihtgruppidele. Horisontaalsete eelistuste puhul jäetakse välja eelistus uusi töökohti loovatele investeeringutele, eelistus suuremaid arvu ettevõtjaid kaasavatele investeeringutele asendatakse eelistusega suuremat koostööd tegevatele ettevõtjatele.

Mikro- ja väikeettevõtjate sihtgrupi eelistuste osas väljajätmisi ei ole ja on lisatud juurde eelistusi nii töötlemisega alustavatele põllumajandustootjatele, eelmisel programmiperioodil vähem toetust saanud ettevõtjatele, toodete välisurgudel müümise osakaalu suurendavatele ja taastuenergia kasutamisele suunatud investeeringutele.

Marina Kaas: Paluksin täpsustada, mida tähendab „suurem koostöö“?

Tahtsin teha ettepaneku, mis ilmselt tuleb teha kirjalikult, kuna ei jõudnud muudatusettepanekuid läbi töötada. Probleem väiksemate toidukäitlejatega oli, et liiga palju eelistuskriteeriume oli seotud teadus- ja arenduskoostööga. Konkurents, mis esimeses taotlusvoorus tekkis, on võrreldes eelmiste aastatega mitmekordselt kasvanud. Paljud teevad seda sellest lähtuvalt, et toetuse määr on kõrge (90% abikõlblikest kuludest) ja see annab eeliseid hilisemal taotlemisel. Teeksin ettepaneku vähendada väiketootjatel teadus- ja arenduskoostöö eelistuskriteeriumi osakaalu, sest see ei ole väiketootjate puhul tüüpiline, et selline koostöö toimub. Paluks defineerida, mida tähendab „suurem koostöö“ ja kuidas seda mõõta.

Taavi Kand: Tuleb eristada kahte asja. Üks on see, kuidas on see sätestatud üldsõnalise eelistuskriteeriumina MAKi tasandil ja teine on see, kuidas täpselt määruses on sõnastatud ja millised osakaalud eelistuskriteeriumile antud. MAKi tasandil me neid osakaale sätestama ega muutma ei hakka. Määruse tasandil on oodatud ettepanekud selle kohta, kuidas võiks kriteeriumidevahelised osakaalud olla. Oleme Teiega varasemalt konsulteerinud ja konsulteerime ka edaspidi.

„Suurem koostöö“ sisu on see, et suurem arv ettevõtjaid on oluliselt kitsam ja see on vaid üks osa. Määruse tegemisel sõnastasime koostöö laiemalt. See sõnastus sai lihtsalt MAKis parandatud ja täiendatud.

Jaan Sõrra: Kas Eesti riigile ei ole uusi töökohti vaja?

Taavi Kand: Uusi töökohti on vaja. Küsimus on selles, kas see on horisontaalne kriteerium või on väiksemate sihtrühmade all lahti kirjutatud. Erinevates sihtrühmades oleme seda küsimust erinevalt käsitlenud. See on puhtalt tehniline muudatus ega tähenda seda, et töökohtade loomine oleks tähtsusetu.

Jaan Sõrra: Kas ma saan õigesti aru, et töökohtade loomine enam lisapunkte ei anna?

Taavi Kand: Töökohtade loomine annab jätkuvalt lisapunkte, aga ta ei ole enam horisontaalne kriteerium, vaid on väiksemate sihtrühmade all lahti kirjutatud erinevate sõnastustega.

Marina Kaas: See tähendab seda, et see kriteerium jäetakse väikeettevõtjatele ning suurettevõtjatelt võetakse ära?

Taavi Kand: See tähendab, et kui räägime nt suurprojekti investeeringust, siis seal see ei ole kõige tähtsamaks kriteeriumiks, mida käsitleda.

Sirje Potisepp: Mida tähendab „suurem koostöö“?

Jaan Sõrra: Kuidas seda hinnatakse, kas „suurem koostöö“ annab hindpunkte juurde?

Taavi Kand: Täpsemalt on kõik need kriteeriumid lahti kirjutatud ministri määruse lisades. Soovitan tutvuda. Oleme Teiega määruste tegemisel konsulteerinud ja konsulteerime ka edaspidi ning kõik ettepanekud, mis puudutavad seda, kuidas ühte või teist kriteeriumit lahti kirjutada, millised võiksid erinevad osakaalud olla ning kuidas üht või teist asja mõõta, on oodatud määruse tasandil. Siin on paika pandud üldised põhimõtted, mida ühe või teise sihtrühma juures võiks tähtsamaks pidada taotluste pingerea moodustamisel.

Jaan Sõrra: Kas see tähendab, et „suurem koostöö“ ei ole praegu kuskil lahti kirjutatud?

Taavi Kand: See on lahti kirjutatud määruse lisades. Soovitan vaadata.

Ove Pöder: Meetme 6 „Põllumajandusettevõtete ja ettevõtjate areng“ tegevuse liigi 6.3 puhul on eelistatud teatud valdkonnad (aiandus, mesindus, seenekasvatuse, lamba-, kitse ja küülikukasvatuse) ja administratiivse lihtsustamise mõttes on tulevikus kavas vaadata seda taotleja senise tegevuse, mitte investeeringu tegemise, põhiselt. Enamasti ettevõtjad teevad toetuse abil investeeringu samasse valdkonda, kus nad seni on tegutsenud.

Leho Verk: Ma ei ole nõus selle hinnanguga, et investeering tehakse samasse valdkonda, kus seni ollakse tegutsenud. Kuidas senist tegevust vaadatakse, kui on tegemist

- segatootmisega? Kas vaadatakse EMTAK koodi järgi? Teine küsimus on tegevuse liik 4.2 kohta. Paluks head põhjendust, miks on välja jäetud eelistus „suurema liikmete arvuga ühistuid kaasavad investeeringud“. MAKi prioriteediks on see, et peame üritama väikseid tootjaid integreerida tootjarühmadesse. See läheb vastuollu selle eesmärgiga.
- Taavi Kand: See viimane muudatus on seotud sellega, mis oli nähtav eelmisel slaidil. Me käsitleme kaasatud ettevõtjate arvu üldsõnalisema kriteeriumi raames, kuid see ei tähenda seda, et see sisuliselt enam oluline ei oleks või me sisuliselt seda enam ei hindaks. Küsimus on puhtalt tehnilises sõnastuses. Kuna määruse tegemise käigus tekkis vajadus need kriteeriumid niimoodi sõnastada, siis need on ka MAKi nii saanud.
- Leho Verk: Minu meelest me oleme liikunud objektiivselt mõõdetava kriteeriumi pealt subjektiivselt hinnatava kriteeriumi peale.
- Taavi Kand: See sõnastus „suurem koostöö“, mis on MAKis, ei tähenda, et see sama sõnastus on ministri määruses. Määruses on see rohkem lahti kirjutatud ja seal on objektiivselt mõõdetavad kriteeriumid juures. MAKis on sõnastus olulisemalt üldisem.
- Rando Värnik: Kas see tähendab sisuliselt seda, et meil on arengukava, kuid minister võib määruses teisiti ette näha ja võtta ainuisikuliselt võtta vastu otsuse nii, kuidas tahab?
- Liina Laineveer: Nõustun kommentaariga.
- Jaan Sõrra: Mida tähendab tegevuse liigi 6.3 „Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine“ puhul, et lisatakse eelistus seakasvatusega jätkavatele ettevõtjatele? Paljud said seakasvatuse lõpetamiseks toetust, kas nemad ei saa enam jätkata? Nt katk on lauda tühjaks teinud ja ühtegi siga enam ei ole, kas see läheb selle eelistuse alla, kui ligi pool aastat peab laut tühi olema?
- Elar Neito: Vastaksin kahele küsimusele korraga. Üks küsimus puudutas senise tegevusala eelistuse muutmist ja teine eelistust seakasvatusega jätkajatele. Senise tegevusala eelistus vahetub investeeringujärgsest senisele seetõttu, et see meede on lihtsustatud investeeringumeede. Me taotlejat ei seoks sellega, mis investeeringut taotleja teeb ehk et taotlejal oleks vabam valik, kuidas ta toetusraha kasutab. Ehk me ei taha investeeringuobjekti hindepunktidega jäädavalt ära siduda. Seega vaatame pigem senist tegevusala, mis annab aimduse, et ta võib investeerida sinna valdkonda.
- Mis puudutab seakasvatusega jätkamise eelistust, siis siin see eelistus antakse taotleja vahetult eelnenud majandusaasta müügitulu alusel. Ehk kui taotleja on saanud müügitulu seakasvatusest, siis tal on võimalik seda eelistust saada.
- Jaan Sõrra: Kui on saadud nn lõpetamise toetust ja nüüd näeb seda eelistust, siis kas seda saab ka taotleda?
- Illar Lemetti: Siis ta on lõpetanud seakasvatusega tegelemise.
- Elar Neito: Kas ta võttis ka mingi kohustuse?
- Jaan Sõrra: Jah, viieaastase kohustuse.
- Elar Neito: Siin loeb see, et kui ta on tegutsenud ja ei ole varem võtnud kohustust lõpetada.
- Liia Lust: Kas lõpetajate eelistus jääb ka sisse?
- Elar Neito: Jah, jääb sisse.
- Jaan Sõrra: Nagu ma aru saan, siis esimeses taotlusvoorus ei jäänud keegi toetusest ilma? Eelarve oli suurem, kui oli taotlejaid. Ma arvan, et see jätkubki niiviisi.
- Leho Verk: Esimene taotlusvoor tuli kähku ja paljud ei jõudnud reageerida. Teine oli ainult seakasvatuse taotlusvoor.
- Ove Pöder: Esimese taotlusvooru eelarve moodustas üle kolmandiku meetme eelarvest. Eeldada on, et tulevikus tuleb konkurents tihedam.
- Jaan Sõrra: Neid on teatud arv, kes sinna kriteeriumite alla mahuvad.
- Illar Lemetti: Sihtrühm on suurem, kui oli esimeses taotlusvoorus taotlejate hulk ja kindlasti tuleb taotlejaid juurde.
- Ove Pöder: Sihtrühm võib ka laieneda.
- On üks täiendav muudatusettepanek, mida ei jõudnud ette saadetud muudatusettepanekute alla lisada. Kuna tegevuse liigi 2.1 „Individuaalse nõustamisteenuse toetamine“ puhul üks

grupp toetuse lõppkasusaajaid on põllumajandustootjad, siis tuli defineerida, keda põllumajandustootja all silmas peetakse. Pakume välja lähtuda samast definitsioonist, mis on toodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punktis a.

Jaan Sõrra: Mis varem oli?

Külli Kaare: Otseselt ei muutu midagi. Tegu on täpsustusega, kes on põllumajandustootja ja lihtsuse ning selguse mõttes on meie ettepanek tuua see ka MAKi sisse, kes on põllumajandustootja tegevuse liigi 2.1 puhul.

Liia Lust: 0,3 ha?

Külli Kaare: See 0,3 ha ei tulene sellest. Ei kitsendata, ei laiendata ühtegi sihtrühma.

3. Arutelu

Jaan Sõrra: Miks me pidime mitusada lehekülge läbi lugema, kui slaididel olid olemas põhilised muudatused? Miks ei oleks võinud meile ka slide saata?

Ove Pöder: Selle mitmesaja leheküljelise paketi saatmisest pääsu ei ole. Me ei saa enam kasutada sama lähenemist, mis oli MAK 2007-2013 puhul ehk saata ette ainult olulisemad muudatused. Me peame tulenevalt ELi regulatsioonist paratamatult saatma kõik.

Illar Lemetti: Kes järgmisel MAK 2014-2020 muudatuste arutelul seirekomisjonis tahaksid keskenduda ainult nendele muudatustele, mis meie arvates on kõige olulisemad, siis on mõeldav, et saadame ette ka seirekomisjonis ettekandmisele tuleva materjali, aga me ei pääse kõikide muudatusettepanekute ettesaatmisest.

Roomet Sõrmus: Pool aastat ei ole MAKist midagi kuulnud ja nüüd pannakse järsku selline suur muudatuste pakett lauale. Varem arutati meetmeid meetmete kaupa. See ei ole hea kaasamistava.

Illar Lemetti: Kui me vaatame neid lisanduvaid meetmeid, siis need meetmed on ka varem laual olnud MAKi juhtkomisjonis ning nende üle on diskussiooni peetud. Ei saa öelda, et nende meetmete üle ei ole varem arutatud.

Roomet Sõrmus: Mida tähendab kahjude kompenseerimine? Mitu siga on võimalik osta 1 000 000 euro eest? Kas hakatakse emiste või põrsaste ostu toetama? Mitu emist või põrsast saab osta selle eest? See on väga oluline info, mida peaksime teadma. Seakasvatuse ühikumäärade tõstmine 24 eurolt 42 euroni võib puudutada ainult kuute siga Eestis, siis ma soovitaks mitte ülekommunikeerida, et on oodata suurt toetust seakasvatusele.

Vastavalt sellele, kuhu me oleme määrustega jõudnud, täiendame MAKi. MAK on kokku lepitud väga rasketes võitlustes. Tundub nagu iga väikse huvigrupi pärast muudame MAKi vastavalt sellele, et see oleks sobiv konkreetsele ettevõttele.

Illar Lemetti: Täna oli pigem vastupidi. Kas või need viimased küsimused, mis Te tõstasite ja mis tulevad määruses vastamisele. Mis puudutab ülekommunikeerimist, siis seirekomisjoni mõttes me ei ole ülekommunikeerimisega ega eraldi teadete väljasaatmisega tegelenud.

Mis puudutab konkreetset näidet seakasvatuse kohta ja loomade heaolu toetusmäära tõstmist, kui on küsimus selles, kui palju oli taotlejaid vms, siis kõigile sellistele küsimustele me saame vastata ja see suurusjärk on teada. Kindlasti ei olnud tegu 1-2 emisega, kellele me suurema toetusmäära anname.

Katrin Rannik: See suurusjärk oli 4 500 emist.

Illar Lemetti: Toimus aktiivne taotlemine.

Liina Laineveer: Kas MAKis on üldisemalt seepärast kirjas, et oleks ruumi siseriiklikult kokkuleppeid teha? Kas see on taotluslik?

Ove Pöder: Jah, see on taotluslik.

Liia Lust: Tahaksin küsida summade kohta. Meetme 2 „Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused“ tegevuse liigi 2.1 „Individaalse

- nõustamisteenuse toetamine“ eelarve summat on plaanis vähendada 8 600 000 eurolt 8 200 000 miljoni euroni. Millest tingituna selline muudatus?
- Mulle jäi silma muudatusettepanek nr 5 ja sihtvaldkond 3B. Enne oli kavandatud kuludeks 100 000 eurot ja nüüd on 1 100 000 eurot. Kas siin on trükiviga või nii ongi?
- Ove Pöder: Kogu meetme 2 „Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtumis- ja asendusteenused“ eelarve on 8,6 miljonit eurot ja MAKi oli ekslikult sisse läinud nagu kogu 8,6 miljonit eurot oleks mõeldud individuaalse nõustamisteenuse toetamiseks, kuid tegelikult on selleks 8,2 miljonit eurot ja 0,4 miljonit eurot on toetus nõustajate koolituseks.
- Sihtvaldkonna 3B eelarve suurenemine 100 000 eurolt 1 100 000 euroni on tingitud sellest, et tuli uus põllumajanduspotentsiaali taastamise meede eelarvega 1 miljon, mille me programmeerime sihtvaldkonna 3B alt.
- Kaja Peterson: Tahetakse muuta poollooduslike koosluste toetusõiguslikkuse nõudeid. Siin on selline sõnastus: „mis on valdavalt kaetud niidutaimestikuga ja on niidetav või karjatatav ...“. Loodame, et „valdavalt kaetud“ alla kuuluvad ka loopealsetel alvaritel tekkivad paljasalad, kust avaneb paas ja seal võib olla taimestikku, kuid mitte veel niidutaimestikku. Loodame, et selliseid alasid ei hakata välja lõikama ja toetust vähendada.
- Soovime saada ka kindlust, et ajuti ülejuutatavad poollooduslikud kooslused oleks samamoodi abikõlblikud.
- Kas ei oleks võimalik poollooduslike koosluste hooldamise toetust maksta ka väljaspool looduskaitsealasid? Muidu võib tekkida küsimus, kas vajalikud hektarid poollooduslikke koosluseid saavutatakse aastaks 2020 või mitte.
- Katrin Rannik: Poollooduslike koosluste puhul on sellel aastal esimest korda seda toetusskeemi rakendatud ja nüüd on MAK viidud vastavusse sellega, mis määrustes on varasemalt täpsustunud. Nii Keskkonnaamet kui Keskkonnaministeerium on sellega kursis ja kaasatud olnud. Ma ei näe ohtu, et midagi täiendavat jääks välja. Ka Eesti Keskkonnanühenduste Koja esindaja on osalenud töögrupis.
- Teise küsimuse vastuseks. Sellised alad on osaliselt inventeerimata. Kas Keskkonnaministeeriumi esindaja oskab sellele küsimusele omalt poolt vastata?
- Hannes Zingel: Mina saan aru, et kui alad on inventeeritud, siis see on võimalik.
- Katrin Rannik: Ilmselgelt enamik kõige väärtuslikumaid alasid on Natura kaitse all. Ma kontrollin selle üle, kas teatud tingimustel see jäi sisse või mitte.
- Kaja Peterson: Kas ma sain õigesti aru, et veekaitse toetust hakatakse sel aastal ette valmistama ja toetust saab hakata taotlema järgmisel aastal?
- Katrin Rannik: Jah.
- Kaja Peterson: Sama küsimus on ka turvasmuldade üleviimise kohta püsirohumaaks.
- Katrin Rannik: Piirkondliku mullakaitse toetust sai taotleda juba 2015. aastal. Ainuke toetus, mis meil on rakendamata ja mille rakendamine toimub järgmisel aastal, on piirkondliku veekaitse toetus nitraaditud alal.
- Kaja Peterson: Kolmas minu küsimus puudutab maaparandussüsteemide rekonstrueerimist. Hindamiskriteeriumid annavad eelistuse keskkonnarajatistele. Kas on tehtud ülevaade selle kohta, kuidas nendega on läinud või see ülevaade tehakse MAKi seirearuande raames?
- Ove Pöder: Kuna esimene taotlusvoor oli eelmise aasta oktoobris, siis me praegu alles analüüsime neid tulemusi.
- Liis Palumets: Kas ja mis üldse muutub LEADER-meetme eelarvega?
- Ove Pöder: LEADER-meetme üldelarve jääb samaks – 90 000 000 eurot. Seal muutub osakaal, et mis ulatuses rahastatakse Euroopa Liidu ja Eesti poolt.
- Liis Palumets: Mida tähendab Eesti-poolne rahastus? Kas see tähendab omafinantseeringut?
- Ove Pöder: See tähendab riigi poolt avaliku sektori raha. See ei puuduta üksikuid taotlejaid ega nende projekte. See on see, et millisest allikast tuleb meetmetesse toetusraha eelarve.
- Liis Palumets: Kas toimuvad muudatused ka tegevuste eelarvete vahel?
- Ove Pöder: Kolme erineva alameetme eelarvete vahel olid ka muudatused.

- Kalmer Visnapuu: Küsimus keskkonnasõbraliku majandamise toetuse kohta. On öeldud, et toetust ei maksta söötis oleva põllumaa eest. Paljud on valinud rohestamise meetmena sööti jätmise. Paljusid tootjaid see võib puudutada? Varem ei olnud mustkesa toetatav, nüüd lisati ka lihtsalt kesa (sööt).
- Katrin Rannik: Söötis kesa peal ei tehta tegevusi, mis on keskkonnasõbraliku majandamise toetuse saamiseks esitatud nõuded. Maakasutuse näitamiseks ja reaalselt maa kasutamiseks on ka teisi võimalusi kui söötis kesa. Ei söötis ega mustkesa kasutamine ei ole keskkonnasõbraliku majandamise võtete hulgas.
- Kalmer Visnapuu: Et I samba meetmest toetust saada, on põllumaa jäetud sööti ja II sambast võtame selle välja?
- Katrin Rannik: Keskkonnasõbraliku majandamise toetuse eesmärk on aktiivne keskkonnategevus, kuid sööt seda ei ole.
- Kalmer Visnapuu: Siin võiks küsida keskkonnaorganisatsioonidelt arvamust, kumb on keskkonnasõbralikum, kas söötis maa või haritud maa.
- Katrin Rannik: Siinkohal rõhutan, et jutt oli toetuse maksimisest, mitte sellest, kumb on keskkonnasõbralikum. Ka püsirohumaad on keskkonnasõbralikud, kuid kuna sinna ei ole väga palju neist tegevustest suunatud, mida me kinni maksame, siis püsirohumaad ei ole keskkonnasõbraliku majandamise toetuse puhul toetusõiguslikud.
- Liia Lust: Mul on küsimus piirkondliku mullakaitse toetuse muudatuse kohta. Sõnastus oli: „Piirkondliku mullakaitse toetuse alune maa ei ole peale kohustuse lõppemist püsirohumaad, kui ta enne toetuse taotlemist ei olnud püsirohumaad“. Tegelikult läks Eestil see püsirohumaad 5% üle. Kas ühel hetkel on ta 5% ületamise sees, aga kuidas ta mängima hakkab?
- Katrin Rannik: See ei ole seotud sellega, mis on Eesti püsirohumaad säilitamise kohustus. Mullakaitsetoetuse eesmärk oli, et need maad jääksid ka hiljem püsirohumaaks ja see oli määrusesse sisse kirjutatud. Paraku on EK eelmisel suvel muutnud püsirohumaad definitsiooni ja lisanud sinna, et kui keskkonnatoetuse nõue on põllumaa rohumaaks viimine, siis rohumaad vanus püsirohumaad arvestuses külmutatakse. Kui toetus läbi saab, siis läheb püsirohumaad arvestus edasi aastast, kus see enne toetuse taotlemist pooleli jäi. Küsimus on ainult definitsioonis, kuid ma loodan, et see ei takista seda maad püsirohumaaks jätmast.
- Eve Vares: Kas Te olete jälginud seda, et kas need kõik MAKi muudatused on kooskõlas partnerlusleppega või sealt tuleneb partnerluslepp muudatus?
- Ove Põder: See toob endaga kaasa partnerluslepp muudatuse, kuna tõstetakse vahendeid ümber erinevate meetmete vahel nii, et see omakorda toob kaasa ümbertõstmise partnerlusleppes toodud temaatiliste eesmärkide vahel.
- Eve Vares: Millal neid materjale on oodata või kuidas Te planeerite partnerluslepp muudatust?
- Ove Põder: Seda peab täpsustama koostöös Rahandusministeeriumiga.
- Leho Verk: Üks tehniline küsimus, mis puudutab muudatusettepanekut nr 27. Varem oli formuleering „kõrgema lisandväärtusega (sh mahe-)“. See oli meie ettepanek, mis oli oluline seepärast, et taaskord vältida subjektiivset tõlgendamist, et kas mahe on kõrgem lisandväärtus või ei. Millest tingituna see sulgudes osa välja läks?
- Taavi Kand: Pean seda täpsustama. Annan selle vastuse hiljem. See oli ilmselt määruse tegemise käigus saadud kogemus, et mingisuguseid sõnastusi muutsime. Annan selle vastuse kirjalikult.
- Leho Verk: Rohkem tehnilisi küsimusi ei ole. Kui mitte kõik, siis paljud on lugenud Eestimaa Talupidajate Keskliidu (edaspidi ETKL) kirja, milles on välja toodud seisukohad ja ettepanekud MAKi muudatuste kohta, mis on MAKi seirekomisjonile esitatud. Küsimus ei ole selles, et ETKL nendega ei nõustuks. Väga palju on väga häid muudatusi. Me ei ole rahul selle protsessiga, kuidas on muudatusettepanekud kokku pandud. Esiteks on suure valdkondliku raamdokumendi kokkupanemisel äärmiselt oluline koguda arvamusi,

tagasisidet, ettepanekuid erinevatelt asjast huvitatud osapooltelt. Mitte ainult, et ministeerium teeb oma ettepanekud, millest valdav osa on tehnilised ja väga vajalikud. Me oleksime pidanud avama diskussiooni mingites muudatuspunktides, sest meetme olemus ja eelistused muutuvad sellel määral, et mis kunagi MAKi kirja sai, siis see muutub. Meie hinnangul oleks pidanud MAKi muudatuste protsess algama varem ja olema sisulisem. Küsimusi ei olegi selles, et seirekomisjoni oleks ülekoormatud materjalidega. Seirekomisjoni esindajatega oleks tulnud hakata varem suhtlema ja küsima arvamusi ning ettepanekuid. Selline suur muudatuste pakett oli meie kõigi jaoks suur üllatus pärast pikka vaikusperioodi. Mina lugesin tõepoolest kõik 134 lehekülge läbi ja tegin märkmeid ning jõudsin korraldada ka laiendatud juhatuse koosoleku ning arutada teatud muudatusettepanekuid, kuid kõigil ei olnud ka seda võimalust. Üks on protseduuriline küsimus, teine on sisuline. Kui me teeme MAKis sisulisi muudatusi, siis oleks tulnud varem kaasata asjast huvitatud osapooli ministeeriumi poolt.

Liina Laineveer: Mina toetan ka ETKLi seisukohta. Sisuline töö on oluline.

Illar Lemetti: Ei taha sellele vastu vaielda. Ega seirekomisjoni tööprotsess kuidagi muutunud ei ole. See, mis sel aastal muutus, oli see, et selles pakettis oli palju selliseid küsimusi, mis varem seirekomisjoni lauale ei jõudnud. Kui kõik need punktid siit maas oleks olnud, siis see dokument oleks olnud 10 korda lühem ning mulje töömahust jäänud teistsugune. Edaspidiseks on meil sellest uuest protsessist võtta õppetund kaasa see, et panna juurde ka olulisemate muudatuste tutvustus. Kes soovib edaspidi ka kõigi MAKis tehtavate muudatustega tutvuda, peab leppima sellega, et tuleb läbi lugeda kümneid lehekülgi muudatusi.

Leho Verk: Kuidas kommenteeriksite seda, et võib olla oleks ka siin laua ümber olevatel organisatsioonide esindajatel ettepanekuid? Kas MAKi muudatuste pakett peaks sisaldama ainult ministeeriumi ettepanekuid?

Illar Lemetti: Selle muudatuste paketi kohta ei saa öelda, et need ettepanekud on ainult ministeeriumi omad. Kui on mõned toetusmeetmed juba käivitunud, siis väga paljudel juhtudel oleme saanud tagasisidet ning avastanud ise puuduseid. Selle muudatuste paketi kohta ei saa öelda, et see on tulnud ainult ministeeriumi poolt. Kas või põllumajandusliku tootmispotentsiaali taastamise meetme puhul on olnud meil korduvaid arutelusid sektoriga, kus oleme seda meedet tutvustanud. Tagapõhi on oluliselt laiem, kui ainult korra siin laua taga arutamine.

Sirje Potisepp: Oleks selline palve, kui saaks teine kord ette saata slaidiprogrammi. Täna slaidiprogrammi palun saata homme hommikuks (MAKi muudatuse kohta ettekanne saadetud seirekomisjonile 3. veebruaril pärast seirekomisjoni istungit), sest tahame oma liikmetega sellest rääkida. Tunnistan, et ma ei ole seda määrust lugenud, kus on lahti kirjutatud „suurem koostöö“. Kui saaksin viite sellele määrusele või lausa määruse, siis oleks sellest palju abi.

Liina Laineveer: Head mõttetööd saab teha nii, kui kaks slaidi panna kõrvuti, kus ühel on määruse tekst ja teises MAKi tekst. Tavaliselt, kui midagi välja töötad, siis tekivad küsimused, kus võiks olla üht- või teistpidi reguleeritud. Meie võikski saada e-mailid nende küsimuste osas ning saaksime sellele tagasiside anda ja Teie saaksite sisendi, kuidas asjadega edasi minna. Sellega oleks koostöö läbipaistvam. Siis me oleksime aktiivsemad ja saaksime paremini kaasa rääkida.

Marina Kaas: Kas oleks võimalik, et kui tulevikus hakatakse uut MAKi muudatuste paketti kokku panema, et selle kohta saadetaks seirekomisjonile kiri, kus palutakse ka seirekomisjoni liikmetel osaleda ning saata oma ettepanekuid?

Illar Lemetti: Jah, saame ka seda teha.

Marina Kaas: Kui on ettepanekuid, siis mis võimalused on täiendavate ettepanekute saatmiseks?

Illar Lemetti: Kui see soov on, siis meil on võimalik anda aega ettepanekute tegemiseks kuni 9. veebruarini.

Jaan Sõrra: Kas me saame siis uuesti kokku?

Illar Lemetti: Ei, me ootame Teie ettepanekuid kirjalikult ja kindlasti me nendele kõigile ettepanekutele vastame.

Marina Kaas: Kas see ei oleks enam arutelu? Kas kirjalikku protseduuri ei ole võimalik teha?

Illar Lemetti: Seirekomisjoni üleanne on muudatuste osas arvamust avaldada ja seda me ei pea tingimata tegema laua taga, vaid seda saab teha ka kirjalikult. Nagu MAKi koostamise puhul oli, siis kindlasti ei saa kõiki ettepanekuid arvestada. Kõiki selliseid arvamusi, mis senise MAKis kokkulepitud ideoloogiaga vastuollu ei lähe ja aitavad meid sisuliselt edasi, me arvestame.

Jaan Sõrra: Kas kõik seirekomisjoni liikmed näevad e-maili pealt, milliseid ettepanekuid on tehtud ja mida ministeeriumi on arvestanud ning mida mitte?

Illar Lemetti: Me koondame ettepanekud ühte tabelisse ja saadame kõigile seirekomisjoni liikmetele infoks.

Tiina Saron: Olen ETKLiga täiesti nõus. Peaksime selles süsteemis leidma paindlikumad variandid. Tervikpildi kokkupanek on suhteliselt keeruline, kuna meie tegevusvaldkond on laiem, kuid Teil on iga meetme peale osakonnad ning seega on Teil parem ülevaade nii ELi määrustest kui ka mehhanismidest. Tervikpildi kokkupanek oleks meie jaoks oluline ja võib olla mõtleksite mingi vahevormi välja.

Tahaksin täpsustada seda, et kas ma sain õigesti aru, et tegevuse liigi 4.2 „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“ määruses on kõik hindamiskriteeriumid olemas ja see parandus millest räägiti, kas see muudab meetme määrust või jääb samaks ning see sõnastus läheb ainult MAKi?

Taavi Kand: Määrustes me teeme muudatusi, kui see on vajalik. Pärast igat taotlusvooru saame tagasisidet sektorilt ja PRIAst. Loomulikult me teeme muudatusi, kui näeme, et mingit aspekti peaks parandama või täpsustama. Kui Teil on määruste osas ettepanekuid, siis need on oodatud.

Mis puudutab MAKi muudatust, siis oleme saanud Teiega koostöös väga palju ettepanekuid ja kogemusi ning oleme selle pinnalt näinud vajadust ka MAKi sõnastust korrigeerida. See ei tähenda seda, et kui tulevikus on vajalik ja otstarbekas, et me neid määruseid ei muudaks.

Kaul Nurm: ETKL tegi kaks põhjalikku dokumenti suurprojekti määruse eelnõule, kuid me ei ole tagasisidet saanud, mis neist edasi sai? Teatud põhimõtted, mille me seal välja käisime ja kui neid aktsepteeritakse, siis need peaks üle viima ka MAKi. Praegu me ei tea, kas need lähevad MAKi muudatustesse ja kas nendega arvestatakse või mitte.

See on mitmetahuline protsess ja määrused peavad lähtuma eelkõige MAKist, mitte MAK määrusest. Tahaksime teada, mis toimub ja võib olla on vajadus vahenõupidamisi pidada. Oleks tarvilik sisse seada mingisugune kommunikatsioon, et me teaks, kuidas asjad liiguvad ja kas teised toetavad neid ettepanekuid või ei toeta?

Kuidas saadakse kätte seirekomisjoni arvamus? Kas see on seirekomisjoni üksikute liikmete arvamus, ühe neljandiku arvamus või mis? Kuidas see välja selgitatakse? See osa kogu kaasamise protsessist vajab selgust.

Rando Värnik: See aeg, mis anti selleks, et muudatustega korralikult tööd teha, oli liiga lühike.

Illar Lemetti: Aeg oli kontsentreeritud. Edaspidi proovime ettekande ette saata, aga see ei tähenda, et see vabastaks seirekomisjoni liikmeid kõigi muudatustega tutvumast. Muidu me ei täida oma ülesannet siin laua taga. Me võime seda protsessi lihtsustada, aga siis ühel hetkel tuleb kriitika selle kohta, et me ei toonud kõiki olulisi muudatusi välja.

Kalmer Visnapuu: Meil tekkis küsimus informatsiooni vähesuses, et ühikumäärasid on muudetud, mis baseerub taotlejate ja hektarite arvul, aga seda infot meil ei olnud. Mahemeetme puhul ei muudetud ühikumäärasid, kuid keskkonnasõbraliku majandamise meetme puhul muudeti. Tekkis küsimus, et miks nii? Võib olla oleks mõistlik lisada ka see info, mille baasilt on tehtud ühikumäärade muutmine.

Illar Lemetti: Nendele kolmele muudatusele, mis ühikumäärade osas tegime, on vastus see, et see oli meetmete rahakotti vaadates võimalik.

Kaul Nurm: Meil ei ole võimalik öelda „jah“ või „ei“ muudatuste pakatile, kuna meil ei ole numbreid.

Leho Verk: Seire eeldab analüüsi ja algandmeid. Selleks, et seirekomisjon saaks oma tööd hästi teha, peame omama informatsiooni ja sealt tuleks alustada. Selleks, et anda hinnangut muudatuste asjakohasusele, on tarvis näha paremat analüüsi ja põhjendusi. Põhjendus „sektorist tulnud tagasiside põhjal“ ei ole kohane. Otsuse tegemiseks jääb täna meil vajaka nii põhjendustest kui ka numbrilisest infost.

Illar Lemetti: Paljud meetmed käivitusid alles eelmisel aastal ja paljude puhul ei ole väljamakseid toimunud ning meil on laual esialgne info. Kui meil see info olema saab, siis saame seirekomisjoni liikmetele saata.

Rando Värnik: Kui täna on mingid meetmed rakendunud ja taotlusvoorud toimunud ning on näha, et mingites meetmetes on ületaotlemine, siis kas siin on võimalik teha ettepanekuid, et tõsta taotlusvooru raha juurde järgnevate taotlusvoorude arvelt? Nt tegevuse liigi 16.2 „Uute toodete, tavade, protsesside ja tehnoloogiate arendamine“ puhul, kus esimeses taotlusvoorus esitati palju taotlusi. Kas siis on võimalik teha ettepanekuid seirekomisjoni liikmete poolt, et sinna taotlusvooru tõstetakse vahendeid juurde?

Illar Lemetti: Ei oska öelda konkreetse meetme kohta, kuid eelmisel programmiperioodil oli tegemist meetmega, kus enamuse raha alles jäi. Ühe taotlusvooru pealt ei saa teha järeldust, kuid kindlasti on seirekomisjoni liikmete poolt ka sellised ettepanekud oodatud.

Kas keegi soovib veel kommenteerida?

Liina Laineveer: Seirekomisjoni liikmete poolt laekunud ettepanekuid võiks saada veebikeskkonnast vaadata.

Illar Lemetti: Nagu ütlesime, siis anname seirekomisjonile kommentaaride esitamiseks lisa-aega kuni 9. veebruarini, teeme ülevaate, kommenteerime, mida saab arvestada ja mida mitte ning saadame seirekomisjonile info laiali.

Marina Kaas: Millal on kavas avada finantsinstrumendid?

Illar Lemetti: Põhimõtteliselt on juba avatud.

Madis Reinup: Taotlusvorm on üleval Maaelu Edendamise Sihtasutuse koduleheküljel. Taotlusi hakkame vastu võtma alates 8. veebruarist. Laenamisega tormata ei maksa, sest tegu on ikka laenuga.

Otsustati:

2.1. MAK 2014-2020 seirekomisjoniga on MAK 2014-2020 muudatuste osas konsulteeritud, seirekomisjoni liikmed saavad täiendavaid ettepanekuid esitada kuni 9. veebruarini.

4. Kokkuvõte

Illar Lemetti: Konsulteerisime seirekomisjoniga MAKi muudatuste osas. Seirekomisjoni liikmetel on võimalik täiendavalt oma arvamust muudatuste kohta esitada kuni 9. veebruarini. Kõigile ettepanekutele vastame omalt poolt ning edastame vastused seirekomisjoni listi.

Täna kõigi ettepanekute eest, mis said tehtud. Nagu me nägime, siis sellel programmiperioodil muutub muudatuste läbivaatamine tunduvalt mahukamaks. Ühelt poolt proovime teha seda protsessi lihtsamaks kõiki tehtud ettepanekuid arvesse võttes, kuid teiselt poolt ei tohi ära unustada, et meil on vastutus kõigi muudatuste osas ning on seetõttu kohustus kõigi muudatustega end kurssi viia. Loomulikult on olulisemaid muudatusi, millesse tuleb rohkem süüvida ja proovime edaspidi neid rohkem esile tõsta ning seirekomisjoni vastava infoga ka varustada.

Järgmine seirekomisjoni istung toimub juuni alguses, kui tuleb arutlusele MAKi esimene seirearuanne.

(allkirjastatud digitaalselt)

Illar Lemetti

Põllumajandus- ja maaelupoliitika asekanstler

MAK 2014-2020 seirekomisjoni esimees

(allkirjastatud digitaalselt)

Stella Vogt

Protokollija

Maaelu arengu osakonna peaspetsialist

MAK 2014-2020 seirekomisjoni sekretariaat